

## Täysistunto

**Maanantai 6.2.2023 klo 14.00—17.56**

**4. Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 319/2022 vp) täydentämisestä**

Hallituksen esitys HE 328/2022 vp

### *Lähetekeskustelu*

**Puhemies Matti Vanhanen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, ministeri Kiuru.

### *Keskustelu*

**15.04 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro):** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen täydentämisestä. Tällä esityksellä siis täydennettäisiin ennen joulua eduskunnalle annettua hallituksen esitystä, joka koskee Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden mahdollisuutta ylläpitää kahta ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystysyksikköä toistaiseksi voimassa olevana mahdollisuutena, kun sote-uudistuksen niin sanotun voimaannanolain nojalla kahta tällaista yksikköä voisi ylläpitää vain vuoden 2032 loppuun saakka.

Nyt annetussa täydentävässä esityksessä ehdotetaan, että valtio voisi korvata Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueille kahden ympärivuorokautisen yhteispäivystysyksikön ylläpidosta aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia myöntämällä niille erillisen valtion korvauksen. Korvaus voitaisiin maksaa hyvinvointialueelle niistä ylimääräisistä kustannuksista, joita hyvinvointialueelle aiheutuu kahden ympärivuorokautisen yhteispäivystysyksikön ylläpidosta. Erilliskorvauksen määrä ei kuitenkaan saa ylittää 20:ta prosenttia koko hyvinvointialueen ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen toimintakuluista, joista on vähennetty toiminnasta saadut tulot. Esityksen taustalla on eduskunnan lausuma, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden riittävän palvelutason ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin sen varmistamiseksi.

Tämän korvauksen maksaisi valtiovarainministeriö. Laissa myös säädettäisiin Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueen velvoitteesta antaa selvitys korvausta hallinnoivalle valtiovarainministeriölle korvauksen määrittämiseen tarvittavista tiedoista korvauksen saami-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2022 vp

seksi. Niille palveluja tuottavilla palveluntuottajilla olisi velvollisuus antaa tietoja hyvinvointialueelle korvauksen maksamista varten. Hyvinvointialueella ja palveluntuottajilla olisi lisäksi velvollisuus antaa tietoja valtiovarainministeriölle. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tietyistä asioista.

Tarkemmat summat siitä, kuinka paljon korvausta maksetaan, määräytyisivät siis hyvinvointialueen selvityksen perusteella. Suuntaa-antavana arviona arvioidaan, että korvauksia tulisi maksettavaksi yhteensä näille hyvinvointialueille vuosittain noin 9 miljoonaa euroa. — Kiitoksia!

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Kiljunen, Kimmo.

**15.07 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tarkistaisin, onko minun mahdollista kysyä hieman yleisempi kysymys liittyen tähän uudistukseen, mikä liittyy näihin hyvinvointialueisiin. En siis kiinnittäisi huomiota erityisesti Lappiin ja Etelä-Savoon. Kysymys liittyy näihin kiinteistöihin kylläkin, ja haluaisin ministerin kantaa siihen dilemmaan, joka on erälle hyvinvointialueille syntynyt tästä sote-kiinteistöjen myynnistä.

Tässähän on se tilanne, että hallituksen peruslähtökohta ymmärrykseni mukaan on ollut se, että pidettäisiin julkisessa omistuksessa nämä sote-kiinteistöt, mutta tämä myyntiprosessi on joillakin hyvinvointialueilla otettu ykköstavoitteeksi eikä esimerkiksi vuokraustoiminta siten, että olisi joku kunnallinen kiinteistöyhtiö, joka sitä voisi tehdä — niitä kiinteistöjä ei kykene emokunta lain mukaan itse omistamaan, kiinteistöyhtiön kautta kylläkin. Kun tämä myynti on mahdollisesti tapahtumassa niin, että se menee yksityisille ulkomaisille sijoittajille, pahimmillaan kansainvälisille sijoittajille, niin onko tässä myyntiprosessissa mahdollisesti sellainen haava, että pitkässä juoksussa hyvinvointialueiden kustannusrakenteissa tapahtuu kuntien tai sairaanhoitopiirien omistamiin kiinteistöihin verrattuna niin, että tänne tulee ylimääräinen rasitus, että me joudumme sidoksiin korkeisiin kiinteistökuluihin ja meillä on itse asiassa palvelusta pois se voimavara, mikä hyvinvointialueilla tarvittaisiin?

Halusin tätä kysyä, koska tämä on hyvin ajankohtainen eräillä hyvinvointialueilla, joissa kunnat käyttävät sitä itsehallintoa, joka heille kuuluu, että he pystyvät myös sen myynnin suorittamaan ilman että noudattavat valtioneuvoston ohjeistusta siitä, että tämä täytyy miettiä taloudellisesti sekä kunnan että hyvinvointialueen kannalta, varmistaa se palvelurakenne ja varmistaa myöskin huoltosuhde. Miten ministeri arvioi tätä prosessia? Tämä on vähän yleisempi kysymys, arvoisa ministeri, mutta erittäin akuutti tällä hetkellä tätä hyvinvointialueprosessia eteenpäin vietäessä.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Vähämäki.

**15.09 Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Tämä hallituksen esitys käsitykseni mukaisesti toteuttaa sen eduskunnan tahtotilan, mikä on eduskunnan lausumissa ollut, ja tällä mahdollistetaan, että päivystyspalvelut jatkuvat edelleen Kemissä ja Savonlinnassa. Hallituksen esityksessä myöskin todetaan se, että tällä on positiivisia vaikutuksia alueitten elinvoimaan ja palvelutasoon ja houkuttelevuuteen.

En aivan ehtinyt katsoa, mikä on tämän esityksen kokonaistaloudellinen vaikutus, mikä se kokonaiskustannus näitten päivystyspalveluitten jatkamisesta on, ja sitä haluaisin tiedustella, ja ennen kaikkea myöskin kiittää hallitusta siitä, että meitä tuolla pohjoisessa asu-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2022 vp

via, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa asuvia ihmisiä myöskin muistetaan ja mahdollistetaan tämmöiset päivystyspalvelut ja palvelut ihmisille.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Ministeri Kiuru.

**15.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä todella ei voi tukea suoraan yhteispäivystystä eikä yhteispäivystyksen sairaalaa, vaan rahoitusjärjestelmä menee niin, että nämä yleiskatteelliset rahoitukset, jotka päätetään, ovat ikään kuin jo pohjassa valmiina, koska tätä toimintaa on toteutettu jo vuosina 21—22. Mutta sen sijaan meillä on mahdollisuus kohdentaa erilliskorvausta, jos valtioneuvosto näin päättäisi — tällainen oikeus siis esitetään nyt tässä kokonaisuudessa valtioneuvostolle käytettäväksi — ja silloin tätä oikeutta voitaisiin toteuttaa niin, että erilliskorvaus voidaan määrätä johonkin muuhun tehtävään.

Nyt on laskennallisesti ajateltu, että hyvinvointialueella yhteispäivystyksen järjestäminen kahdella paikkakunnalla tulisi laskennallisesti mahdollisesti hieman tehottomammaksi kuin normaalitapauksessa, jossa hyvinvointialueella on yksi päivystys. Koska kuitenkin näillä paikkakunnilla on aikaisemmin ollut, aikaisemmassa sote-uudistuksessa, kaksi paikkaa, niin on hyvin ymmärrettävää, että siellä halutaan pitää näistä palveluista kiinni. No, koska rahoitusjärjestelmässä korvataan laskennallisia perusteita jo sekä yhteispäivystyksestä että siihen kuuluvasta sairaalasta ja ne ovat sisällä, tässä esityksessä todellisuudessa korvattaisiin tästä aiheutuvaa tehottomuutta, ja näin arvio siitä, minkä kokoinen tuo erilliskorvaus voisi olla, on yhdeksän miljoonaa euroa.

No, edustaja Kimmo Kiljunen kysyi hyvin ajankohtaisen kysymyksen näistä kiinteistöistä. Se kuuluu käytännössä kollega Paateron puolelle, mutta yleisellä tasolla on hyvä todeta, että edustaja on kyllä siinä oikeassa, että koskaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta tehtäessä ei ajateltu, että kunnat lähtisivät myymään näitä sote-kiinteistöjä. On selvää, että tämän alkuaan jälkeen on lähdettävä siitä, että nämä on yhtiötettävä siellä, ja siihen te kai viittasittekin. Mutta lähtökohtana, haasteena, meillä on se, että jos yleisellä tasolla ruvetaan kovin paljon näitä kiinteistöjä myymään, niin totta kai kiinteistöjen vuokra-kustannukset repeävät käsistä. Ei ole koskaan ajateltu, että sote-alueella synnytettäisiin niin suuria kuluja, jotka kohdistuisivat näihin välillisiin kustannuksiin, ja se ei ole tietenkään tarkoituksenmukaista. Sen sijaan nimenomaan on aikaisemmin määritelty, että kunnat voisivat saada jopa kuuden prosentin koron, jotta se houkuttelisi pitämään näitä kiinteistöjä. Tämä kuuden prosentin korkotaso on hyvin arvosteltu hyvinvointialueiden kohdalta, että miksi tämä ei voi olla jopa pienempi, koska kunnat eivät ole ennen näillä samoilla kiinteistöillä voittoa edes tehneet.

Nyt kun on kysymys veronmaksajien hankkimasta kiinteistömässasta, tietenkin olisi suotavaa ja kohtuullista, että kunnat pidättäytyisivät tässä näkökulmassa, että pyritään tuottamaan mahdollisimman edullisesti tätä toimintaa, jotta hyvinvointialueella pärjätään. Silloin on kysymys myös lähipalveluiden tuottamisesta ja toteuttamisesta, jossa kunnalla on iso rooli nimenomaan sen takia, että nämä kiinteistöt ovat sitten hyvinvointialueelle sellaisia, joissa on hyvä tätä toimintaa jatkaa.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Kiljunen, Kimmo.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2022 vp

**15.14 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Sen verran haluaisin jatkaa — kiitokset ministerille tästä vastauksesta, vastasi hyvin pitkälle siihen näkemykseen, mikä minullakin on — että kun tässä ollaan ainakin suurimmissa kaupungeissa, useammassa niistä, lähdetty aidosti myymään jopa massiivisesti niin, että pyritään kaikista sote-kiinteistöistä pääsemään hyvin nopealla aikataululla eroon, niin tämä ongelmahan on erittäin suuri. Ymmärän ja tiedän sen, että kunnallinen itsehallinto on Suomessa pyhä asia ja siihen ei valtiovalta pysty puuttumaan, se on kuntien itse päätettävissä, demokraattisesti päätöksenteko siellä viime kädessä sen päätöksen tekee, mutta olisiko tässä mahdollista, kun ministeri näin selkeästi ilmaisi sen valtioneuvoston tahtotilan, että ei olla missään vaiheessa haluttu niin, että näin massiivista myyntiä — kyllä tämä ymmärretään yksittäisten kiinteistöjen osalta ja osakehuoneistojen, minkä tahansa sote-kiinteistöjen, osalta, että näitä myyntejä joudutaan varmaan tekemäänkin, koska tilat eivät ole tarkoituksenmukaisia myöskään hyvinvointialueen kannalta — tapahtuisi, pitäisikö siinä pyrkiä valtioneuvoston vielä uudemman kerran mahdollisesti ohjeistamaan kuntia sillä tasolla, mikä tässä ohjeistuksessa nyt voidaan tehdä puuttumatta tietenkään viime kädessä kuntien itsehallintoon? Sen takia, arvoisa puhemies, halusin vielä tätä hieman kysyä ministeriltä.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Ministeri Kiuru.

**15.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Totta kai voin välittää tämän terveisen ministeri Paaterolle, ja on kyllä selvää, että olen kiinnittänyt joihinkin kentällä oleviin touhuihin nyt huomiotakin. Se on selvää, että kunnallishallinnon valta on pyhää, jos niin halutaan sanoa, mutta yhteiskunnassa on pyhää myöskin se, että järjen käyttö on sallittua. [Kimmo Kiljunen välihuuto]

Minusta järkevää olisi miettiä, mitä varten nämä kiinteistöt veronmaksajien näkökulmasta aikanaan laitettiin. Eivät ne ole kuntien omaisuutta, ne ovat veronmaksajien omaisuutta. Ja kun veronmaksajat ovat näissä kunnissa nämä kiinteistöt aikanaan rahoittaneet, olisi tietenkin eduskunnankin tahdon vastaista ajatella, että laajassa mittakaavassa kunnat pyrkisivät näillä rikastumaan. Sellaista näkökulmaa ei kyllä ole koskaan sote-uudistuksessa aikaisemmin tässä salissa tuotu esiin. Sen takia itse katson, että olisi tärkeätä, että kun tämä voitto on niinkin suureksi kiinteistöjen vuokratuotoista määritelty, niin sen pitäisi riittää. Se on ollut hyvin arvosteltu, tämä kuuden prosentin tuotto-odotus, hyvinkin arvosteltu juuri sen takia, että näin suuria kiinteistövuokrien hintoja harvalla kunnalla on ollut ainaakaan tähän mennessä, joten kyllä niiden kiinteistöjen omistamisella voi myös tässä tulevaisuudessa jonkin verran ansaita. Mutta yltiöpäinen ansaitseminen suhteessa siihen, että nämä ovat veronmaksajien omaisuutta, jotka myöskin siirtyvät nyt sitten käytännössä tehtävien myötä hyvinvointialueen eduksi...

Kyllä siinä on järkeä, että kunnat yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa pyrkivät saamaan aikaan ratkaisuja, joissa järjen äänellä mietitään, mikä on veronmaksajien ja koko sen hyvinvointialueen asukkaiden sekä kunnan asukkaiden kannalta järkevää. Ja vielä toteaisin, että järjen käyttö on suorastaan ilmaista, että sitä kannattaisi kyllä harkita.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.